

вчителя фізичної культури зі слабочуючими учнями в порівнянні з глухими буде полягати в задіянні в навчально-педагогічному процесі з фізичного виховання всього арсеналу аналізаторів, що приймають участь в корекційно-розвивальному навчанні рухових дій (зорового, тактильного, рухового, вестибулярного, а також частково слухового аналізатора, спираючись на залишковий слух). При роботі з глухими школярами задіяння слухового аналізатора не доцільно, натомість для активізації компенсаторних процесів варто максимально використовувати можливості зорового і тактильного аналізаторів.

Література:

1. Кунінець О.О. Корекція рухової сфери глухих дітей молодшого шкільного віку засобами оздоровчого туризму : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03. Київ. 2019. 20 с.
2. Навчання дітей із порушеннями слуху : навчально-методичний посібник / С.В. Кульбіда та ін. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 216 с.
3. Освіта дітей з порушеннями слуху: сучасні тенденції та технології : навч.-метод. посіб. / О.М. Таранченко та ін. Київ : Вид-во ФОП Симоненко О.І., 2018. 250 с.
4. Стасьєв С.І. Формування танцювальних рухів глухих дітей молодшого шкільного віку на заняттях музично-ритмічного виховання : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03. Київ – 2012. 21 с.
5. Стрілець А.В. Використання різних засобів комунікації в роботі з дітьми з порушеннями слуху. *Cherkasy University Bulletin: Pedagogical Sciences*, 2017. № 11. С. 121–125.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ЯК ДЖЕРЕЛО РЕКОМЕНДАЦІЙ ДЛЯ СТАЛИХ ПОДІЙ У СПОРТІ

Цигура Галина

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(м. Чернігів, Україна)

Вступ. Перейматися сталим розвитком спортивна міжнародна спільнота почала ще з 90-х років минулого століття. Саме під час підготовки до Олімпійських ігор у Ліллекхаммері (1994 р.) організатори підійшли з високою мірою поваги до природного середовища. Відтоді кожні Олімпійські ігри намагалися проводити з певною мірою відповідальності перед навколишнім середовищем, хоча крім Міжнародного олімпійського комітету та самих організаторів ігор питанням екологічності в спорті мало хто цікавився. Але з кожним роком світовий інтерес до питання екології в спорті зростав. Нового забарвлення набули відносини між спортом і природним середовищем з 2018 року, коли спорт було визнано одним з рушійних сил сталого розвитку (73 сесія Генеральної Асамблеї ООН, 3 грудня 2018 р.). Відтоді до реалізації Цілей сталого розвитку стали активно долучатися всесвітні та міжнародні спортивні федерації й союзи, місцеві спортивні ліги, асоціації, клуби різних видів спорту й різних країн. На жаль, українських представників серед цієї спортивної когорти не було. В Україні спортивна спільнота почала звертати увагу на природне середовище у своїй діяльності тільки з 2020 року [2], але з питаннями сталості вона себе й донині не асоціює. У зв'язку з цим, вважаємо актуальним вивчення міжнародних позитивних практик спорту щодо сприяння реалізації Цілей сталого розвитку та висвітлення

відповідних рекомендацій спортивної спільноти.

Мета дослідження – пошук рекомендацій, інформаційних матеріалів, наукової та методичної літератури з питань організації діяльності в спортивній галузі для сприяння сталому розвитку.

Матеріал і методи: аналіз, систематизація та узагальнення інформації з доступних джерел мережі Інтернет, офіційних сайтів ООН, Міжнародного олімпійського комітету (МОК), Національного олімпійського комітету України.

Результати дослідження. Здійснюючи пошук рекомендацій, інформаційних матеріалів, наукової та методичної літератури щодо діяльності в інтересах сталого розвитку на україномовних сайтах мережі Інтернет, нами більше виявлено інформації для фахівців природничого профілю. Багато матеріалів по сталому розвитку представлено на сайті «Освіта в інтересах сталого розвитку в Україні» – це навчально-пізнавальні матеріали, нормативна база, міжнародні документи. Зокрема, є багато посібників, де висвітлені загальні питання сталого розвитку, а також питання освіти для сталого розвитку (автори В. Підліснюк, І. Рудик, В. Кириленко, І. Вишенська, О. Маслюківська та ін.); широко представлені методичні розробки для вчителів з навчального курсу «Уроки для сталого розвитку» для учнів початкової, середньої та старшої школи (автори О. І. Пометун, Л. М. Пилипчатіна, І. М. Сущенко, А. Д. Цимбалару та ін.), матеріали «Зеленого пакета», екологічні ігри і т.п. [1].

У відкритому доступі мережі Інтернет є посібники та підручники зі сталого розвитку, у більшості яких висвітлюються історія становлення поняття «сталий розвиток», міжнародна співпраця з питань сталого розвитку, стратегія сталого розвитку тощо (О. Є. Висоцька, 2011; В. М. Боголюбов та ін., 2018); проте, є посібник і з підготовки вчителів до викладання питань сталого розвитку – для вчителів початкової школи та вчителів природничого профілю (О.І.Пометун та ін, 2015)

При Національному олімпійському комітеті (НОК) України функціонує комісія з питань сталого розвитку «Сталий розвиток та спадщина в спорті» (у минулому «Спорт та навколишнє середовище», існує з 1999 року). Пріоритетом її діяльності зазначено реалізацію спортивно-масових, освітніх та еколого-просвітницьких програм у регіонах України, проте методичних рекомендацій для такої діяльності на сайті НОК нами не виявлено.

На сайті НОК України представлені міжнародні нормативні документи, наприклад, «Олімпійський порядок денний 2020 + 5», де серед 15 рекомендацій на період до 2025 року є рекомендація 2. Сприяння стійким Олімпійським іграм; «Олімпійська хартія 2020», де серед завдань Міжнародного олімпійського комітету (МОК) – сприяння сталому розвитку в спорті та вимога, щоб Олімпійські ігри проводилися відповідно до цих принципів; а також завдання, що відображають конкретні Цілі сталого розвитку: співпраця з суспільними й приватними організаціями й органами з метою сприяння боротьбі за мир, просування жінок у спорті, заохочування й підтримування заходів щодо медичного обслуговування та здоров'я спортсменів, відповідальний підхід до проблем охорони навколишнього середовища. Також представлений Статут ГО НОК України, де немає такого завдання як сприяння сталому розвитку в спорті, але є ті завдання, які відображають окремі Цілі сталого розвитку, як от: пропаганда ідей та принципів олімпізму – співзвучні з Ціллю 10. Скорочення нерівності; сприяння впровадженню олімпізму у програми фізичного

виховання і спорту в закладах освіти – співзвучне з Ціллю 4. Якісна освіта; сприяння гармонійному розвитку фізичних і моральних якостей людей, зміцненню їхнього здоров'я – співзвучне з Ціллю 3. Міцне здоров'я і благополуччя; заохочування підвищення ролі жінок у спорті – співзвучне з Ціллю 5. Гендерна рівність; боротьба проти будь-яких форм насильства та дискримінації – співзвучне з Цілями 5 і 10; контроль над тим, щоб заходи, які проводяться під патронатом НОК України, відбувалися в умовах, що демонструють відповідальну турботу про навколишнє середовище, вживання заходів для прояву такої турботи у своїй діяльності та навчання цьому всіх, хто причетний до олімпійського руху – співзвучні з Ціллю 13. Пом'якшення наслідків зміни клімату, Ціллю 14. Збереження морських ресурсів та Ціллю 15. Захист екосистем суші. Представлені Положення проєктів «Олімпійське лелечення», «OlympicLab» та численні звіти щодо їх реалізації. Проєкт «OlympicLab» порушує такі питання як: заохочення до навчання, самопізнання, самовдосконалення (напрямок «Розвиток/добробут – пізнай себе»), пропаганда дружби, взаємоповаги, рівноправності, нетерпимості до дискримінації в усіх її проявах (напрямок «Олімпійські та загальнолюдські цінності»), рівність між статями (напрямок «Гендерна рівність»), захист і збереження навколишнього середовища, створення підстав до подальшого сталого розвитку, екологічна відповідальність молоді, виховання культури сортування сміття, озеленення (напрямок «Еко-модуль») [2]. На нашу думку, це пряме сприяння таким Цілям сталого розвитку як Ціль 3. Міцне здоров'я, Ціль 4. Якісна освіта, Ціль 5. Гендерна рівність, Ціль 6. Чиста вода та належні санітарні умови, Ціль 10. Скорочення нерівності, Ціль 12. Відповідальне споживання, Ціль 13. Боротьба зі зміною клімату, Ціль 14. Збереження морських екосистем, Ціль 15. Збереження екосистем суходолу, Ціль 16. Мир та справедливість – проте на сайті НОК реалізація проєкту «OlympicLab» не позиціонується як сприяння сталому розвитку.

Для широкого доступу в мережі Інтернет представлено україномовний методичний посібник для підготовки інструкторів програми «Спорт заради розвитку» (О. А. Голоцван та ін., 2017). Але він зосереджений на вирішенні тільки окремих соціальних питань сталого розвитку, якими переймається ЮНІСЕФ через напрямок «Спорт заради розвитку»: «Гарне здоров'я, Якісна освіта, Статева (гендерна) рівність, Стейкі міста та спільноти, Мир та справедливість, Спорт та надзвичайні ситуації, пов'язані з конфліктною, постконфліктною чи гуманітарною кризою». Вважаємо, що такий підхід спорту до питань сталого розвитку звужує можливості спорту щодо сталості. Адже «сталый розвиток» має три компоненти – соціальну, економічну та екологічну. У своїх дослідженнях [3] ми неодноразово наголошували, що спорт здатен сприяти досягненню усіх сімнадцяти Цілей сталого розвитку, тобто не тільки соціальних, а економічних й екологічних, і ці питання обов'язково потрібно включати у програми підготовки фахівців фізичної культури і спорту. Зокрема, Концепція «Спорт заради розвитку» (О. А. Качан та ін., 2022), яку намагаються впровадити у фізкультурно-оздоровчу і спортивно-масову роботу закладів загальної середньої освіти, повинна бути тільки початком залучення спорту до розв'язання питань сталості. Обов'язково потрібно розширювати спектр питань, які може вирішувати фізична культура і спорт відповідно усіх цілей сталого розвитку, а для цього доцільно використовувати напрацьований роками досвід європейських країн, який, як виявлено, широко представлений на відповідних офіційних англійськомовних сайтах мережі Інтернет.

Значно кращих результатів у пошуку рекомендацій для сталого розвитку у спорті ми досягли здійснюючи його іноземною (англійською) мовою. Багато інформаційних матеріалів щодо можливих видів діяльності спорту для сталого розвитку представлено на сайті Міжнародного олімпійського комітету (IOС). Зокрема, тут є окремий розділ «Sustainability», де представлено не тільки звіти зі сталого розвитку (починаючи з 2018 року), а й багато тематичних та методичних матеріалів [4]. Так, можна ознайомитися з детальною стратегією сталого розвитку МОК, кліматичними зобов'язаннями МОК, проектом «Олімпійський ліс». Представлений цілий перелік документів зі сталого розвитку: «Політика сталого розвитку МОК», «Посібник з Олімпійських ігор щодо сталого пошуку» – призначений для організації спортивних подій відповідно до усіх принципів сталості; «Методологія вуглецевого сліду для Олімпійських ігор» – посібник рекомендацій для організаційних комітетів Олімпійських і Паралімпійських ігор та інших великих спортивних подій, який дає змогу організаціям ефективніше розробити план управління вуглецем для вимірювання та мінімізації викидів парникових газів; «Код постачальника МОК» – це мінімальні вимоги та рекомендації МОК до постачальника товарів і послуг, щодо стійкості, адже і від постачальників очікується постійне вдосконалення екологічних і соціальних показників.

Також, у легкій та зрозумілій формі МОК надає серію детальних рекомендацій «Sustainability Essentials» для національних олімпійських комітетів, міжнародних спортивних федерацій та інших спортивних організацій, щоб усі охочі могли дізнатися про сталий розвиток та інтегрувати стійкість у свою діяльність. На цей час ця серія налічує шість посібників:

– «Introduction to Sustainability» (Вступ до сталого розвитку) – це перший з посібників, який в доступній формі роз'яснює, що таке сталий розвиток, чому він важливий на даному етапі розвитку людства, як пов'язаний зі спортом, і що спортивна організація може зробити для сталого розвитку. Зазначено зокрема, що не варто зупинятися на окремих проектах і мати їх як «приємне доповнення», потрібно усі можливі екологічні та соціальні ініціативи, що розглядаються в контексті сталого розвитку, вбудовувати в основну діяльність спорту. Основну увагу спорту у цьому збірнику зосереджено на таких цілях сталого розвитку як Ціль 3. Міцне здоров'я, Ціль 4. Якісна освіта, Ціль 5. Гендерна рівність, Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання, Ціль 9. Промисловість, інновації та інфраструктура, Ціль 11. Сталий розвиток міст і громад, Ціль 12. Відповідальне споживання, Ціль 13. Боротьба зі зміною клімату, Ціль 14. Збереження морських екосистем, Ціль 15. Збереження екосистем суходолу, Ціль 16. Мир та справедливість, Ціль 17. Партнерство для сталого розвитку;

– «Sports for Climate Action» (Спорт для клімату) має на меті надати олімпійському руху загальне розуміння проблем, пов'язаних зі зміною клімату та управлінням викидами вуглецю. У посібнику описано, як світ спорту може зменшити свій загальний вплив на клімат, як він може сприяти більш сталому та відповідальному споживанню та виступати за кліматичні дії через систему освіти та роботу з громадами. Зазначено зокрема, що «спорт – не лише жертва зміни клімату, а й внесок у зміни клімату через викиди парникових газів, причиною чого є подорожі, використання енергії та інші способи споживання»;

– «Sustainable sourcing in sport» (Сталі джерела забезпечення у спорті) – посібник,

який має на меті допомогти організаціям олімпійського руху та всьому спортивному сектору запровадити зменшення впливу на довкілля завдяки більш сталому споживанню товарів і послуг. У посібнику детально пояснюється, як обрати більш стале джерело товарів і послуг, щоб отримати позитивні соціальні, екологічні, етичні та економічні результати. Зокрема, приклади деяких ключових міркувань щодо сталого постачання включають такі питання: чи справді покупка потрібна, з чого вироблено товар, який термін експлуатації та шлях утилізації, як товар буде доставлений та чи можливе повторне використання пакування; яке ставлення до людей у спільноті ланцюга постачання та як забезпечується дотримання прав людини; чи прозорий спосіб управління процесом закупівель, щоб уникнути проблем з хабарництвом і корупцією тощо;

– Посібник «Plastic Game Plan for Sport» (Пластиковий план гри для спорту) має на меті допомогти спортивній спільноті боротися з пластиковими та іншими відходами, створювати циркулярну економіку (коли ресурси повторно використовуються та переробляються), а також заохочувати мільйони прихильників спорту діяти на захист довкілля;

– «Sustainability Management in Sports» (Управління стійким розвитком у спорті). Основне завдання цього посібника – допомогти національним олімпійським комітетам, міжнародним федераціям та іншим спортивним організаціям інтегрувати стійкість у свою діяльність та заходи, вирішуючи такі проблеми як зміна клімату, втрата біорізноманіття, економічна нерівність і соціальна несправедливість;

– «How to be sustainable champion» (Як стати стійким чемпіоном) – містить низку практичних ідей, які допоможуть спортсменам і любителям спорту жити «здоровішим і дружнішим до планети» життям.

Серед інтернет-ресурсів англійською мовою представлено достатньо матеріалів як у вигляді електронних збірників, так і у вигляді окремих статей на сайтах, в яких спортивні організації різних видів спорту подають свій досвід у сприянні реалізації Цілей сталого розвитку – як в окремих питаннях, наприклад, у протидії зміні клімату, збереженні біорізноманіття, так і в загальних питаннях сталості. Особливо нам імпонує англійськомовна Інтернет-платформа Sustainability.sport [5]. Її особливість в тому, що вона розглядає можливості спорту відносно усіх сімнадцяти Цілей сталого розвитку, визначених Організацією Об'єднаних Націй у вересні 2015 року. Адже справжня стійкість вимагає інтегрованого та цілісного підходу, який неможливо розділити на складові частини. Ми цілком погоджуємося з авторами платформи, які наводять такий приклад: «зміну клімату можна розглядати як екологічне явище, але воно також впливає на суспільство та економіку на багатьох рівнях. Тобто заходи щодо пом'якшення або адаптації до зміни клімату мають відношення до сталого розвитку в його повному розумінні».

Інтернет-платформа Sustainability.sport має велику кількість ресурсів з питань сталого розвитку у спорті. Вона створена Всесвітньою асоціацією міжнародних спортивних федерацій SportAccord у співпраці з Міжнародним олімпійським комітетом (IOC) і за підтримки Міжнародного союзу охорони природи (IUCN), Sport and Sustainability International (SandSI) і The Sustainability Report. Метою цієї платформи є огляд ініціатив сталого розвитку у сфері спорту, обмін знаннями, вдосконалення стійких практик, координація та розвиток партнерства. Численні аспекти сталого

розвитку включають екологічні, економічні та соціальні питання. Платформа орієнтована на широку спортивну спільноту, включаючи міжнародні спортивні федерації, клуби, засоби масової інформації, спортсменів, організаторів заходів, міста й громади. Sustainability.sport також надає інформацію про 83 організації різних країн світу, які через мережу Інтернет інформують про події у спорті для сталого розвитку.

Висновки. Огляд доступних нам україномовних джерел мережі Інтернет дозволяє зробити висновок, що конкретних рекомендацій з питань організації діяльності в спортивній галузі для сприяння сталому розвитку українською мовою на цей час немає. Вся інформація рекомендаційного та методичного характеру для активних дій у спорті заради сталого розвитку в мережі Інтернет представлена тільки іноземною мовою (англійською, французькою, німецькою та ін.).

Література:

1. Освіта в інтересах сталого розвитку в Україні. Режим доступу: <https://ecoosvita.org.ua/node/5>
2. Презентація проекту OlympicLab. Режим доступу: <https://noc-ukr.org/about/projects/olympiclab/about/>
3. Цигура Г. О. Підготовка студентів факультету фізичного виховання до освітньої діяльності з питань сталого розвитку. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Вип. 3 (159) / Нац. ун-т «Черн. колегіум» ім. Т. Г. Шевченка ; голов. ред. М. О. Носко. Чернігів: НУЧК, 2019. С. 236–242. Режим доступу: <http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/361>
4. International Olympic Committee. Режим доступу: <https://www.olympic.org/sustainability>
5. Sustainability.sport. Режим доступу: <https://sustainability.sport/>

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЮСШ З ХУДОЖНЬОЇ ГІМНАСТИКИ В ПЕРІОД ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Цюкало Юлія

Національний університет фізичного виховання і спорту України
(м. Київ, Україна)

Вступ. З початку впровадження Олімпійських Ігор 1894 р. у Лос-Анджелесі створюються нові правила та вдосконалюється підхід і процес тренування і проведення змагань з художньої гімнастики. У сучасних умовах з'являються нові технології і інструменти для розвитку і роботи спортсменок. Є потреба у використанні маркетингу, як засіб залучення спортсменів популяризація та пропаганди спорту, здорового способу життя, залучення нових спортсменів і психологічної роботи із гімнастками у спорті для проведення тренувань, змагань і зростання щасливого покоління спортсменок.

Мета дослідження – проаналізувати досвід попередніх наукових статей з художньої гімнастики та її розвиток у підготовці спортсменів в епоху глобальних новітніх технологій, психологічні та маркетингові підходи, їхні можливості та їх роль для спортсменок.

Матеріал і методи. Методологічною основою тез є сукупність загальнонаукових і спеціальних методів, зумовлених метою й особливостями досліджуваної проблематики. Вихідним підґрунтям дослідження є порівняльний метод пізнання, відповідно до проблеми, що розглядається у тезах. У тезах використовувалися

Наукове електронне видання

ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ І СПОРТ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА КРАЦІ ПРАКТИКИ

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції
16–17 травня 2023 року
м. Київ

За зміст і якість поданих матеріалів відповідають автори

Наукове електронне видання підготовлене на Факультеті здоров'я, фізичного виховання і спорту
Київського університету імені Бориса Грінченка

Відповідальна за випуск О. Ярмолюк
Над виданням працювали М. Латишев, Р. Сушко, О. Ярмолюк

Київський університет імені Бориса Грінченка, вул. Л.-Лук'яненка, 18/2, м. Київ, 04053.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4013 від 17.03.2011 р.

Попередження! Згідно із Законом України «Про авторське право і суміжні права» жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена на будь-яких носіях, розміщена в мережі Інтернет без письмового дозволу Київського університету імені Бориса Грінченка й авторів.
Порушення закону призводить до адміністративної, кримінальної відповідальності.